

เบ็ดเกี่ยวเหยื่อ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ณ วัดสันติธรรมาราม ต.คลองตากคต อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

พุทธเราเชื่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้
บริสุทธิ์ใจ ปัญญาคุณขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ปัญญาเป็นคุณ ปัญญาของท่านวิสุทธิ
คุณ เพราะองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม มันชำระกิเลสออกทั้งหมด ปัญญา
บริสุทธิ์ ความบริสุทธิ์นั้นถึงเวลาเมตตาคูณมาถึงพวกเรา มันถึงได้มาเต็มที่ได้ว่างมานะปัญญาคุณ
อันนั้น เพราะมันสะอาดบริสุทธิ์

แต่พวกเรามันไม่สะอาด มันไม่บริสุทธิ์ พอมันไม่สะอาดไม่บริสุทธิ์นี้มันเลยคิดของเราไป
ตามร้อยแปด มันมีกิเลสอยู่ในหัวใจดวงนั้น เวลาเราทำกัน เราประพฤติปฏิบัติกัน มันถึงไม่ได้คุณ
แบบที่องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรารถนา เมตตามากนะ สิ่งที่ว่าคบมิตร มิตรประเสริฐ
ที่สุดคือเราคบองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี้อยู่ในพระไตรปิฎก องค์กรสมเด็จพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าบอก “ถ้าคบมิตรดีที่สุดคือคบองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

คบผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์ มันสะอาด มันบริสุทธิ์ มันไม่มีเล่ห์ไม่มีเหลี่ยมใจ ไอ้ของเรานี้เรามัน
มีกิเลสอยู่ มันถึงว่าเหยื่อมันมากับเบ็ด ถ้าเราไม่เข้าใจนะ ในหัวใจของเรานั้นยังเป็นอย่างนั้นเลย
พอเราคิดของเราขึ้นมามันมีเหยื่อล่อ มันมีเหยื่อล่อแล้วมันก็มีเบ็ดเกี่ยว เบ็ดเกี่ยวหัวใจของเราไป
ด้วย เกี่ยวหัวใจนะ ว่าไม่ได้เกี่ยวร่างกายเลย เพราะว่าความคิดมันต้องออกมาจากใจก่อน นี่มันไม่
สะอาด มันไม่บริสุทธิ์ มันมีเล่ห์ของใจอยู่ ใจมันมีเล่ห์เหลี่ยมอยู่

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไป มันถึงทำไมได้อย่างนั้นใจ เพราะเราเข้าใจว่าพระไตรปิฎกนี้
เป็นของที่ประเสริฐสะอาดนะ เป็นทางชี้หน้าที่เราจะเข้าไปถึงธรรมได้ แต่เราทำเข้าไปตาม
พระไตรปิฎกนะ เราทำตามนั้น เห็นไหม ทำไมเราไม่สมความปรารถนาของเราอย่างนั้นล่ะ?

เพราะว่ามันเป็นความเห็นของเราที่เราคิดขึ้นมา ความเห็นผิดของเรานี้มันเห็นผิดอย่างนั้น แล้วมัน
ทำไปไม่ได้

เราทำความสงบเข้าไป เห็นไหม เราพยายามทำความสงบเข้ามา มันเป็นความสงบของใจ
นะ เราเริ่มต้นกัน พยายามบังคับตนเองให้มีหัวใจที่สงบเข้ามา เพื่อให้มีความสุขใจ ก็ว่าปฏิบัติแล้ว
มีความสุขมาก มีความสุขมาก ความสุขเราไม่เข้าใจ เวลาเราสุขนี้เราเทียบเคียงได้แค่สุขเวทนา สุข
เวทนา ทุกขเวทนา เรามีความสุขความทุกข์ในใจแล้วเราก็มีความสุขความทุกข์อันนี้ไป

แล้วเราก็เทียบเคียง ถ้าสุขมันต้องสุขอย่างไร สุขแบบสุข เราพอใจในเวทนาที่ว่าเราพอใจ
สุขเวทนา เราพอใจ สุขเป็นแบบนั้น เวลามันทำความสงบเข้าไปมันก็เป็นแบบนั้น เวลาทำความ
สงบเข้าไปมันจะเว้งว่าง มันจะมีความสุขมาก นี่ความสุข เราว่าอันนี้เป็นความสุขที่องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า นี่เป็นความสุขในศาสนา ความสุขนี้เป็นสุขเวทนา มันเป็นสมมุติ
เห็นไหม สุขอันนี้ยังเป็นสมมุติอยู่

แต่เราคิดในความเป็นสุขอันนี้ เพราะจิตเราสงบเข้าไปเราจะคิดความสุขของเราว่าอันนี้
เป็นผลของความสงบ แล้วเราก็ตีคอยู่ตรงนั้น เราเข้าไปไม่ถึงเองต่างหาก นี่เหยื่อของเราเอง แล้วเราก็ก
ล่อใจเราเอง เราไม่รู้เลยว่าสิ่งนี้มันเป็นเหยื่อล่อ แล้วเราจะมีเบ็ดอยู่ เบ็ดตรงไหน? เบ็ดเวลาเราทำ
ความสงบเข้าไป ความสงบเข้าไป มันสงบแล้วมีความสุข เราก็จพอใจตรงนั้น นี่มันล่อให้เราคิดเบ็ด

เราเข้าไปแล้วนี่มันล่อให้เราคิดเบ็ดตรงนั้น แล้วเราก็กเกี่ยวเราไว้ พอเกี่ยวเราไว้เราว่าอันนี้
เป็นผล พออันนี้เป็นผลขึ้นมา มันก็อยู่กับตรงนั้น เพราะอันนี้เป็นความสงบแล้ว เป็นผลของมัน
มันเป็นผลที่ว่าเริ่มต้นนี้ถึงบอกเวลาพิมพ์เขียวเขาก่อสร้างกันเขามีพิมพ์เขียว เขาดูพิมพ์เขียวแล้ว
เขาต้องหาวัสดุก่อสร้างเข้ามาในนั้น

อันนี้ก็เหมือนกัน เวลาจิตมันสงบเข้ามา มันเป็นวัสดุก่อสร้าง มันเป็นมรรคองค์หนึ่ง มัน
เป็นสัมมาสมาธิที่ว่าเราจะเริ่มต้นให้ก้าวเดินไป พอจิตมันสงบเข้าไปแล้วนี่เราต้องค้นคว้าไป จะ

โรงงานไหนก็แล้วแต่นะ ในการตลาดเขาในรอบอย่างนั้นมันต้องมีฝ่ายผลิต ฝ่ายการตลาด ฝ่ายขาย มันต้องมีครบวงจรของมัน โรงงานนั้น บริษัทนั้นถึงเจริญรุ่งเรืองไปได้

อันนี้เหมือนกัน โรงงานของใจ หัวใจนี้มันเป็นเรื่องของวิญญูะหมดเลย แล้วเราทำความเข้าใจมันขึ้นมาเป็นฝ่ายผลิตไป ฝ่ายผลิตขึ้นมา ผลิตความสงบขึ้นมาในหัวใจ ฝ่ายผลิตมันผลิตขึ้นมาแล้วมันเป็นงานหรือยัง? มันเป็นอุปกรณ์ เห็นไหม เป็นพิมพ์เขียว พิมพ์เขียวนี้พอวัสดุก่อสร้าง เราต้องอ่านแบบก่อน อ่านพิมพ์เขียวก่อน แล้วจะก่อสร้างอย่างไร? วัสดุใช้อะไร? ถึงจะไปหาวัสดุ นั้นมา แต่ของเขานั้นเขาไปสั่งมา วัสดุตัวนั้นมันสั่งมาได้เลย

แต่พิมพ์เขียวของใจนี้ เวลาที่วามรรค ๘ เกิดจากตรงไหน สัมมาสมาธิ เห็นไหม ความเห็นชอบ เห็นชอบยัง? ความที่เราเห็นชอบ แต่ความเห็นชอบหายบ ๑ ใจ อย่างหาย อย่างกลาง อย่างละเอียด ความเห็นชอบอย่างละเอียดเข้าไป อย่างกลางอย่างละเอียดเข้าไปในหัวใจ มันยังไม่เกิดขึ้น

พอไม่เกิดขึ้น งานนั้นฝ่ายผลิตผลิตขึ้นมาแล้ว ฝ่ายการตลาดมันขายไม่ออกใจ มันจัดการไม่ได้ มันขายไปไม่ได้ พอขายไม่ได้ผลที่เกิดขึ้น สุขเวทนามันเกิดขึ้นเพราะฝ่ายผลิตมันเกิดขึ้น มันสร้างผลงานขึ้นมา สร้างผลิตผลขึ้นมา ความสงบขึ้นมา มันผลิตขึ้นมา ผลิตขึ้นมา แล้วมันยังไม่มีการตลาด มันหาตลาดไม่ได้ ก็ว่ามันรวมตัวเองไม่ได้ใจ พออย่างนี้มันถึงเจริญแล้วเสื่อม ๑

สิ่งที่ว่าจิตเราเจริญขึ้นมาแล้วเสื่อมไปนี้ เพราะว่าเรามันไม่ครบวงจร ไม่สามารถขายสินค้า นั้นออกไปได้ ไม่สามารถทำประโยชน์ขึ้นมาให้กับใจดวงนั้นได้ พอไม่สามารถทำให้ใจดวงนั้น ได้ ใจนั้นเจริญขึ้นมาแล้วก็ต้องเสื่อมไป นี่หาวัสดุได้ ฝ่ายผลิตผลิตขึ้นมาแล้วขายไม่ออก โรงงาน นั้นก็เสื่อมสภาพไป ๑ ถ้าเป็นโรงงานทางโลกเสื่อมสภาพไป มันต้องมีฝ่ายบัญชี มันต้องล้มละลาย ไป มันต้องเสียหายไป อย่างนั้นเราก็ต้องสร้างโรงงานใหม่

แต่หัวใจไม่เป็นอย่างนั้น สิ่งที่เป็นหัวใจมันเป็นนามธรรมทั้งหมด แต่ยกออกมาให้เป็น รูปธรรม ให้จับต้องได้ใจ ให้จับต้องได้ ให้เปรียบเทียบว่าสิ่งที่เจริญแล้วเสื่อมไปในหัวใจเรานั้นมัน

เป็นเพราะอะไร? เป็นเพราะว่าเบ็ดนี้คือกิเลสในหัวใจเรา แล้วเหื่อคือความสงบนั้นมันหลอกเรา เห็นไหม นี่ใจเราไม่สะอาดไม่บริสุทธิ์เหมือนกับปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกพระอานนทนะ “อานนท์ ไม่มีกำมือในเรานะ” พระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะปรินิพพานว่า “จะทำอย่างไรต่อไป จะทำอย่างไรต่อไป” พระพุทธเจ้าบอกเลย “อานนท์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ไม่มีสิ่งที่ปิดเร้นลับไว้หมด” นี่ปัญญาของคุณด้วยความเมตตา บอกด้วยเปิดเผยทั้งหมด สิ่งนี้เปิดเผยไม่มีเร้นไม่มีลับ เราต่างหากจะทำเข้าไปถึงได้หรือไม่ได้

เราทำเข้าไปไม่ได้เพราะว่าสิ่งที่เราเข้าไป มันยังไม่ตรงสิ่งนั้นใจ มันไม่เป็นมัชฌิมาปฏิปทา ตามที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เราเห็นความสงบเข้ามาว่าเป็นผล เห็นสุข เวทนาว่าเป็นสุขอันประเสริฐ สุขเวทนาเป็นสมมุติ แต่ถ้าวิมุตติมันไม่ใช่เวทนา มันตัดขาดเวทนา เป็นชั้น ๆ เข้าไป

สิ่งที่ตัดขาดเวทนาเข้าไปเป็นชั้น ๆ เข้าไป เห็นไหม มันเริ่มจับต้องได้ พอเริ่มฝายผลิต ผลิตขึ้นมา ผลิตความสงบเข้ามา ความสงบก็หันเข้ามา ๆ หันเข้ามาว่าพยายามยกใจขึ้นมา ภายกับจิต สติปัญญา ๔ นี้วิปัสสนาส่งนั้น สิ่งที่ยกกับจิตที่กิเลสมันอาศัยอยู่สิ่งนั้น กิเลสคือเบ็ด แล้วเบ็ดนั้นมันเป็นนามธรรมที่ไม่เห็น เบ็ดที่เราเห็นอยู่นี้มันเป็นเบ็ด มันเป็นเหล็ก มันจับต้องได้

สิ่งที่จับต้องไม่ได้ยุแห่ไปเรื่อย แหว่งไปเรื่อย ๆ ให้ความประพฤติปฏิบัติเขาดีลุ่มคลุกคลานไป ถ้าไม่ลุ่มคลุกคลานก็หลอกใจ เอาเหื่อนั้นล่อ เอาเหื่อล่อว่า “สิ่งนั้นเป็นผล สิ่งนั้นเป็นผล” แล้วเราก็เชื่อสิ่งนั้น เห็นไหม เราเชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นผล เราก็อยู่ตรงนั้น จิตเราไม่ก้าวเดิน เราล้อมอยู่ตรงนั้น ความเล่ห์เหลี่ยมของเรา เล่ห์เหลี่ยมของใจเรามันหลอกเราเองต่างหาก

แม้แต่การประพฤติปฏิบัติที่จะเข้าไปหาความเป็นจริง ความเป็นจริงของใจที่มันจะสงบเข้าไปภายใน นี่มันหลอกเราให้เราติดอยู่ตรงนั้น เบ็ดมันก็เกี่ยวไป พอเกี่ยวไปแล้วมันหลอกแล้วไม่หลอกเปล่าละ สิ่งที่หลอกแล้วมันต้องใช้สอยไป เห็นไหม พลังงานมันใช้ไป มันต้องเสื่อมไป นี่

จิตมันเลื่อมมันเลื่อมเพราะเหตุนั้น เลื่อมเพราะว่าเราไม่รักษาความสงบอันนี้แล้วเรายกขึ้น
วิปัสสนา ยกขึ้นวิปัสสนาให้มันหาฝ่ายการตลาดไป

สิ่งนั้นต้องหาฝ่ายการตลาด หาให้มันเป็นไป นี่มันจะรวมตัว มรรคมันจะรวมตัวเข้าไป ใน
กาย ในจิต สิ่งใดกระทบมันต้องจับต้องได้ ถ้าจับต้องได้เราทำตามตลาดไม่ได้ เราขายไม่ออก
โรงงานนั้นผลิตไว้ขนาดไหนมันมากเกินไป มันผลิตขึ้นมามันเต็มโรงงาน ฟังสิ ถ้าโรงงานนั้นเขา
รู้แล้วว่าถ้าขายไม่ได้ไปนี้ต้นทุนมันอยู่ที่ตรงนั้น

แต่ของเราเหมือนกัน สมาธิแน่นขนาดไหน ทำความสงบขนาดไหน ใจนี้แน่นปึกเลย
กำหนดได้ตลอดเวลา มันแน่นหมด แต่ทำไมมันเลื่อมไปล่ะ เวลามันถึงเวลามันเลื่อม มันเลื่อมไป
เพราะอะไร? เลื่อมไปเพราะการรักษา การรักษาเรารักษาไว้ไม่ดีหนึ่ง แล้วเลื่อมไปโดยธรรมชาติ
ของมันหนึ่ง

รักษาไว้ดีขนาดไหนอาจารย์มหาบัวบอก “น้ำเต็มแก้ว” ถ้าความสงบขึ้นแล้วเหมือนน้ำเต็ม
แก้ว มันจะเจริญไปกว่านั้นไม่ได้ ความสุขมันก็สุขในน้ำเต็มแก้วนั้น มันน้ำเต็มแก้วถ้าเรารักษาได้
แค่นั้น แล้วเราก็ออยู่ตรงนั้น อยู่ตรงนั้นด้วยการรักษาไว้ แต่โดยธรรมชาติของมันนะ สัพเพ ธมฺมา
อนตฺตา ธรรมทั้งหลายต้องแปรสภาพ ความแปรสภาพมันต้องเลื่อมโดยธรรมชาติของมัน ก็ว่า
มันต้องแปรสภาพ มันเป็นอนิจจัง

สรรพสิ่งนี้เป็นอนิจจังเพราะว่ามันเป็นกุปปธรรม มันกุปปธรรมคือว่ามันสิ่งที่จะต้องเอามา
รวบรวมกันไง ต้องสิ่งนั้นเอามารวมตัวกัน รวมตัวกันคือว่าวิปัสสนาขึ้นมา รวมตัวเพื่อจะให้มรรค
รวมตัว มรรค ๘ รวมตัว ความเห็นชอบ ความดำริชอบ นิ่งานชอบ เพียรชอบ ความเป็นชอบอันนั้น
สมาธิชอบเห็นใหม่ มันถึงว่าชอบในงาน

ถ้าเราเจองาน พอเจองานวิปัสสนาไปนี้ตลาด มันเริ่มออกตลาด เริ่มหมุนไปแล้ว หมุนไป
มัชฌิมา แล้วถ้ามันขายของนั้นออกไปได้ โรงงานนั้นฝ่ายผลิตผลิตได้ ฝ่ายการตลาดขายออกไปได้
ขายออกไปเป็นผลประโยชน์เข้ามา นี่วิปัสสนาไป วิปัสสนาไป มันก็ทำของมันไปเรื่อย วิปัสสนา

ไปเรื่อย จนกว่ามันขาดออกไป ขาดออกไปแล้วนี่ สิ่งที่เราทำลายไปเพื่อจะให้มันว่าเป็นการทำลาย มันกลับเป็นผลขึ้นมา

ถ้าในทางปฏิบัติมันจะเป็นผลขึ้นมาเพราะว่ามันเป็นอกุปปะ เห็นไหม พอทำลายเบ็ดอันนั้นออกไป เบ็ดมันไม่มี เหื่อมันเกี่ยวกับเบ็ดไม่ได้ ถ้ามันมีเบ็ดอยู่ เหื่อมันเกี่ยวกับเบ็ดนั้นได้ ถ้าเราทำลายเบ็ดนั้น เห็นไหม ทำลายเบ็ดนั้นออกไป เบ็ดนั้นหลุดออกไป เหื่อจะไปเกี่ยวที่ไหน พอเหื่อเกี่ยวไม่ได้ ไม่มีที่เกาะเกี่ยว มันเป็นอย่างไร? มันเป็นอกุปปะธรรม มันเป็นสิ่งที่ไม่เชื่อมโยง จะไม่เชื่อมต่อกันเมื่อเกาะติด ต่อเมื่อว่าทำลายเบ็ดออกไป สิ่งนั้นจะไม่เชื่อมขึ้นไป

สิ่งที่ไม่เชื่อมกันเกิดขึ้นจากเราทำ แล้วก็เจริญขึ้นไปเป็นขั้น ๆ เข้าไป นี่ปัญญาคุณขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางไว้ถูกต้อง พวกเราต่างหากเดินไม่ถูกต้อง เราเดินไม่ถูกต้อง เราพยายามปรับของเราไป ต้องพยายามปรับของเรา แล้วเริ่มต้นใหม่ มีหัวใจอยู่นะ อย่าท้อถอยว่าเราทำแล้วไม่ได้ผล เราทำขึ้นมาแล้วพอหลุดมือไปนี่มันต้องทุ่มแรงทุ่มใจไปอย่างเก่า มากขึ้นกว่าเก่า เพราะว่าเราเคยทำได้แล้วหลุดมือออกไป

แต่สิ่งที่หลุดมือออกไปนี่มันเป็นธรรมชาติของมัน มันเจริญแล้วเชื่อม มันเป็นครูสอน ครูสอนให้เราเริ่มต้นใหม่ ให้เรารักษาไว้ให้ดี แล้วให้ครูสอนว่าสิ่งนั้นมันไม่ใช่ความจริง ถ้ามันไม่มีครูสอนคือว่าเราเห็นว่าสุขเวทนาเราไม่เคยเห็นใจ สุขเวทนามันเป็นสุขอย่างยิ่ง มันเป็นความสุข มันปล่อยาว มันแว้งว้าง มันเป็นอิสระกับตัวมันเอง

แต่มันมีเบ็ดอยู่ในสุขเวทนานั้น แล้วเบ็ดนั้นก็เกี่ยวเราเอง แล้วเรามันก็เชื่อมสภาพไป สิ่งนั้นมันก็เป็นเครื่องเตือนใจเราไป สิ่งนั้นเป็นเครื่องเตือนใจ เป็นของบอกเราว่าเป็นอาจารย์อันหนึ่งว่าสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่ามันเป็นอกุปปะธรรม มันเจริญแล้วเชื่อมไป เราต้องทำให้มันมากไปยิ่งกว่านี้ อันนี้ก็ป็นครูสอนอันหนึ่ง เป็นสิ่งที่บอกว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งที่ไม่น่าไว้ใจ สิ่งนี้เป็นสิ่งที่พึ่งไม่ได้

แต่เดิมพอเข้าไปถึงความสงบแล้วเราคิดว่าเป็นที่พึ่งได้เราจะอยู่ตรงนั้น แล้วเราจะสิ่งนั้นว่าเป็นกับเรา แต่เวลามันเชื่อมไปนี่ พอมันเชื่อมไปเหื่อนั้นหลุดไป แล้วเบ็ดก็เกี่ยวเรา พอเกี่ยวเรา

เราก็ทุกซรื้อน เราก็เจ็บแสบปวดรื้อนของเรา แล้วจะทำขึ้นมาเนี่ยมันก็ท้อถอยใจ มันถึงว่าสิ่งนั้นเป็น
ครูเตือนขึ้นมา แล้วมันก็เป็นปัจจัยตัดตั้ง เลื่อมก็รู้ว่าเลื่อม เจริญก็รู้ว่าเจริญ

แล้วพอทำเข้าไปนะ พอไปเป็นอกุปะปะก็ว่ามันหลุดออกไป ก็รู้ว่าสิ่งนี้ไม่เลื่อมก็รู้ว่าไม่
เลื่อม เคยเลื่อมก็ต้องรู้ว่าเคยเลื่อม เคยทำลายไปก็รู้ว่าเคยทำลายไป แล้วพอมันจะไม่เลื่อมก็ต้องรู้
ว่าไม่เลื่อม สิ่งที่ว่าไม่เลื่อมมันจะรู้ในหัวใจ ไม่เลื่อมมันเป็นสมบัติส่วนใจดวงนั้น

ใจดวงนี้เป็นภษณะที่ใสธรรม ใจของเราทุก ๆ ดวงเนี่ยมันจะเข้าไปสัมผัส แล้วมันจะตกดวง
ผลอันนี้เข้ามาในหัวใจของเรา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนทางนั้น ถึงว่าปฏิบัติบูชาเ
ทานเป็นการอามิสบูชา อามิสบูชาเราก็ทำ แล้วเราทำขึ้นมาเนี่ยเป็นการเสริมสร้างบารมี เป็นการให้
เราปฏิบัติง่ายขึ้น เป็นการให้เราหาที่พึ่ง แล้วเราพยายามปฏิบัติของเรา เพราะใจเป็นเราเอง

ใจดวงนี้เป็นเหมือนกัน พอใจดวงนี้เป็นเหมือนกัน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็น
พระอรหันต์ พระอริยสาวกต่าง ๆ ที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนก็เป็นพระอรหันต์
ความเสมอกันด้วยความบริสุทธิ์เท่ากัน แต่ต่างกันด้วยบารมีว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
เป็นบารมีของพุทธะ เป็นสยุมภูริด้วยตนเองแล้วเป็นผู้บอกเรา เป็นอาจารย์ เป็นผู้ชี้แนะ เป็นศาสดา
องค์เอก เป็นผู้ชี้แนะของเรา

แต่ความเสมอกันในใจทุกดวงที่อยู่ในใจเราเนี่ยเป็นได้ หัวใจเราทุกดวงนี้สะอาดแบบนั้นได้
เพราะมันสกปรกที่ใจ แล้วมันสะอาดที่ใจ ใจก็อยู่ในร่างของเราแล้วเป็นเราด้วย สิ่งที่ว่าเรา ๆ
นี่เป็นสมมุติ แต่ความจริงที่ว่าสมมุตินี้เราก็คิดมัน คิดว่าเป็นเรา

แต่ความจริงในหัวใจนี้คือเราต่างหาก เราจริง ๆ ก็อยู่ในหัวใจที่ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัวบุคคล
ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ฟังสิ ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วอิสระได้อย่างไร? อิสระได้ด้วยการเชื่อองค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า เชื่อปัญญาธรรมอันนี้ไง ท่านวางไว้ถูกต้อง แล้วเมตตาสุคส่วนนะ เราเดิน
มาเจอ เดินมาตามทัน แล้วเราได้เชื่อมั่น แล้วเราได้ทำไป นี่คือการอำนาจสมาธิ คนเขาจะไปตลาดเขา
ต้องพกเงินไปจะซื้อของได้

เราเหมือนกัน มนุษย์นะถ้าไม่มีศรัทธา ไม่มีความเชื่อ นั่นไม่มีเงิน ไม่มีสิ่งที่จะซักเข้ามาหา ศาสนา เรามีความเชื่อความศรัทธานั้นคือมีเงิน พอมีเงินเราก็จะไปซื้อขายแลกเปลี่ยน เราจะซื้อขายแลกเปลี่ยนเอามรรคผลมาใส่ใจเรา แล้วศรัทธาเราสิ่งนั้นเป็นเงินที่จะเข้าไปแลกเปลี่ยน นี่แลกเปลี่ยนเข้าไปก็ดึงตัวเราเข้ามาเพื่อจะแลกเปลี่ยนธรรมไป

ศรัทธาเหมือนเงินที่จะดึงตัวเราเข้ามา เขาปรารถนาเงินกันไปตลาด เราปรารถนาศรัทธากันเพื่อเข้ามาหาสิ่งที่เป็นสุขของเราด้วยความเป็นจริง ทำไมเราจะไม่มีวาสนา เราต้องมีวาสนา ถ้ามีวาสนานี้เราสามารถทำได้ ถ้าเราทำได้ก็เป็นผลของเรา ถ้าเป็นผลของเราก็เป็นสุขจริง ๆ สุขในเวทนาจึงจัก สุขในการประพฤติปฏิบัติที่หลุดพ้นก็จัก สุขในสมมุติก็จัก สุขในวิมุตติก็จัก นั่นคือใจที่ประเสริฐ เอวัง